

Hərbi həkim

Gənc məzun-həkim İdris Qədimov bunlara görə, eləcə də bir çox doğmalarının 1920-1930-cu illərdə "xalq düşməni" adı ilə həbs edildiyindən, güllələndiyindən, sürgünə göndərildiyindən o, bu ləkəni üzərindən götürmək istəyi ilə 1942-ci ilin payızında könüllü olaraq cəbhəyə getmək üçün Bakı şəhərində hərbi komissarlığa müraciət edir.

Müharibənin ilk günlərindən leytenant rütbəsində sanitar-tibbi bölümündə kiçik həkim vəzifəsində fəaliyyətə başlayır. Döyüş şəraitində şücaətlə və cəsarətlə vuruşan yaralı əsgər və zabitlərə yüksək səviyyədə peşəkar tibbi yardım göstərir. O, 1943-cü il iyunun 23-dən 1945-ci il mayın 9-na kimi 494-cü atıcı polkun, 27-ci qvardiya atıcı polkunun, 11-ci qvardiya atıcı diviziyasının tərkibində xidmət edir. Qərb cəbhəsində, bundan dörd ay sonra 3-cü Belarus cəbhəsində, 1944-cü il oktyabr ayının 1-dən isə Qərb cəbhəsi xüsusi hərbi rayonunda alayın kiçik həkimi vəzifəsində çalışır.

O, 1945-ci il iyulun 4-dən oktyabrın 8-dək Koeniqsberq (indiki Kaliningrad)

şəhəri uğrunda gedən döyüşlərdə 200-dən çox yaralı əsgər və zabitə tibbi yardım göstərmişdir. Ağır yaralılar üçün cərrahi tədbirlər sırasına daxil olan 21 qan və qan əvəzedicisi, 8 vagosimpatik blokada, 25 anesteziya sindiromlarından ibarət 2 tibbi köçürmə əməliyyatını uğurla başa çatdırmışdır.

O, vətən və xalq qarşısında göstərdiyi nümunəvi tibbi xidmətlərə görə 1945-ci il mayın 6-da "Qırmızı Ulduz" ordeni, bundan üç gün sonra "1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsində Almaniya üzərində Qələbəyə görə" medalı, 9 iyun 1945-ci ildə "Koeniqsberqin alınmasına görə" medalı, 30 dekabr 1956-cı ildə "Hərbi xidmətlərə görə" medalı, 1985-ci il aprelin 4-də isə "I dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Müharibədən 4 ay sonra - 1945-ci il sentyabrın 9-da tibb xidməti polkovnik-leytenantı rütbəsində hərbidən azad olunan İdris Qasimov bundan sonra Litvanın Klaype şəhərində yerləşən hərbi hospital-

da həkim olaraq fəaliyyətini davam etdirmişdir. O, bu zaman hərbi hospitalda özü ilə bir yerdə çalışan tibb bacısı Yevgeniya ilə ailə həyatı qurmuşdur. Cütlüyün Tamar və Elvira adlı iki qız övladı valideynlərinin, hətta nəvəsi İqor babasının yolunu ləyaqətlə davam etdirir.

1996-cı ildə 76 yaşında dünyasını dəyişən hərbi həkim polkovnik-leytenant İdris Qədimov elə Litvanın Klaype şəhər qəbiristanlığında əbədiyyətə qovuşmuşdur. 9 May Qələbə bayramı ərəfəsində Klaype şəhər rəhbərliyinin nümayəndələri Böyük Vətən müharibəsi iştirakçısının xatirəsini daim əziz tuturlar. Onlar hərbi həkim, polkovnik-leytenant İdris Qədimovun da məzarını ailəsi, Şəmkirdən olan doğmaları, eləcə də hərbi dostlarının ailə üzvləri ilə birlikdə ziyarət edir, məzarı üstünə gül dəstələri qoyur, onun döyüş yolu haqqında xatirələrini bölüşür və ruhuna dualar oxuyurlar.

***Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"***

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycan xalqı da 9 May Faşizm Üzərində Qələbənin 80 illiyini böyük təntənə ilə qeyd edir. Xatırladaq ki, bu Qələbənin qazanılmasında Bakı nefti və benzini ilə yanaşı, xalqımızın oğul və qızlarının da böyük xidmətləri olmuşdur. Bu qanlı-qadalı müharibədə respublikamızda yaşayan azsaylı xalqların nümayəndələri də daxil olmaqla 600 mindən çox insan iştirak edib, təəssüf ki, onlardan yarıdan çoxu döyüşlərdə həlak olub. 130-dan çox azərbaycanlı döyüş şücaətlərinə görə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülmüş, yüzlərlə soydaşımız fəxri fərmanla, müxtəlif orden və medallarla təltif olunub.

1941-1945-ci illər İkinci Dünya müharibəsində tarixi Qələbənin qazanılmasında azərbaycanlı həkimlərin, tibb işçilərinin də əməyi böyük olmuşdur. Onlardan biri də hərbi həkim polkovnik-leytenant Qədimov (Bədirbəyli) İdris Xəlil ağa oğludur.

İdris Qədimov (Bədirbəyli) 1920-ci il sentyabrın 15-də Şəmkir rayonunun Morul kəndində mülkədar ailəsində anadan olmuşdur. Orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirən İdrisin atası "xalq düşməni" adı ilə Sibirə sürgün edildiyindən (o zaman "xalq düşmənlərinin" uşaqlarının ali təhsil almaları mümkünsüz idi) o, bu qadağadan yayınmaq üçün gizli şəkildə Bakıya gəlir, həkim olmaq arzusu ilə sənədlərini Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinə verir. Qəbul imtahanlarından əla və yaxşı qiymətlər alan İdris şərəfli tələbə adına layiq görülür. O, tələbəlik illərində yaxşı oxumaqla yanaşı, bəy nəslindən olduğunun, habelə "xalq düşməni"nin oğlu məxfiliyi-

nin üstü açılmadığından, nəhayət ki, 1942-ci ildə infeksiyon xəstəliklər ixtisası üzrə ali təhsilini başa vurur.

İdrisin atası Xəlil ağa ölkəmizin qərb bölgəsində 1920-1922-ci illərdə sovet işğalına qarşı üsyanların fəal iştirakçısı olduğundan, ən nəhayət, əks-inqilabçı kimi 1927-ci ilin payızında üçüncü dəfə həbs edilərək Fövqəladə Üçlüyün qərarı ilə "xalq düşməni" kimi 10 il müddətinə Sibirə sürgünə göndərilir. Əmisi Zeynal ağa çar ordusunda xidmətdə ikən, 1913-1914-cü illər rus-Osmanlı müharibəsində qızğın döyüşlər zamanı biləndə ki, türklərə qarşı vuruşur, xidmətdən boyun qaçırır: "Mən türk qardaşlarıma güllə ata bilmərəm" deyib, silahını yerə qoyur. Çətinliklə də olsa, birbaşa Azərbaycana - Şəmkirə gəlir.

Zeynal ağa Qədimov Şəmkirin bir tərəfi Gəncə, bir tərəfi Gədəbəy bölgəsində ərəzi iddiası ilə dinc azərbaycanlı əhaliyə tez-tez hücum edən, terror və qırğınlar tö-